

УДК 343.9: 343.575
DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2024.2.50>

О. М. Калюжний

аспірант докторантури та аспірантури
Одеського державного університету внутрішніх справ

ЗАГАЛЬНОСОЦІАЛЬНЕ ЗАПОБІГАННЯ НЕЗАКОННОМУ ПОСІВУ АБО ВИРОЩУВАННЮ РОСЛИН НАРКОТИЧНОГО ПОХОДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

У статті досліджено особливості загальносоціального запобігання незаконному посіву або вирощуванню рослин наркотичного походження в Україні. З'ясовано, що сучасні соціальні, економічні та політичні виклики, з якими стикається Україна, вимагають впровадження скоординованих заходів загальносоціального характеру, спрямованих на запобігання цьому негативному явищу. Визначено, що загальносоціальне запобігання незаконному посіву або вирощуванню маку чи конопель в Україні – це комплексна система заходів, спрямованих на попередження та усунення причин і умов, що сприяють незаконній культивуванні рослин, які містять наркотичні речовини. Встановлено, що заходами загальносоціального запобігання незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин в Україні є: соціально-політичні, економічні, правові, організаційно-управлінські, медичні, духовно-психологічні, культурно-виховні, інформаційні, технічні тощо. Стверджується, що такі загальносоціальні заходи носять всеохоплюючий характер, визначаючи напрямки та методику протидії кримінальним правопорушенням у сфері незаконного посіву або вирощування маку чи конопель в Україні. Дійшли висновку, що заходи загальносоціального запобігання незаконному посіву або вирощуванню маку чи конопель досягається через формування ефективної політики та законодавства, створення економічних умов, що знижують привабливість незаконної діяльності, підвищення рівня правової свідомості, забезпечення правопорядку, ефективну міжвідомчу співпрацю, медичні та психологічні програми, спрямовані на профілактику та лікування наркозалежності, формування негативного ставлення до наркотиків, підвищення обізнаності населення про наслідки незаконного обігу наркотиків та використання сучасних технологій для виявлення та контролю незаконної діяльності. Наголошується, що усі ці заходи в комплексі сприяють зниженню рівня незаконного посіву та вирощування наркотиковмісних рослин, підвищенню рівня безпеки та якості життя населення, а також зміцненню правопорядку в державі.

Ключові слова: незаконний посів, незаконне вирощування, мак, коноплі, наркотиковмісні рослини, наркотичні засоби, незаконне культивування, запобігання, загальносоціальні заходи.

Вступ. Запобігання незаконному посіву або вирощуванню рослин наркотичного походження в Україні є надзвичайно актуальною проблемою, що потребує комплексного підходу і впровадження ефективних загальносоціальних заходів. Зростання кількості випадків незаконного культивування маку та конопель становить серйозну загрозу як для громадського здоров'я, так і для публічного порядку, сприяючи поширенню наркоманії та фінансуванню злочинних угруповань. Сучасні соціальні, економічні та політичні

виклики, з якими стикається Україна, вимагають впровадження системних та скоординованих заходів, спрямованих на запобігання цьому негативному явищу.

У цьому контексті особливого значення набуває впровадження загальносоціальних заходів, що включають освітні програми, інформаційні кампанії, а також активну взаємодію між різними інституціями суспільства. Створення сприятливих умов для розвитку законних альтернативних видів діяльності на сільських територіях, підвищення рівня зайнятості та добробуту населення, а також формування у громадян негативного ставлення

до незаконного вирощування наркотиковмісних рослин є важливими складовими цієї стратегії. Дослідження та аналіз найкращих практик міжнародного досвіду в цій сфері можуть стати основою для розробки ефективної національної політики, спрямованої на запобігання поширенню наркотичних засобів рослинного походження в Україні.

Метою статті є створення комплексної стратегії, яка забезпечить зниження рівня незаконного посіву або вирощування наркотиковмісних рослин та сприятиме формуванню здорового і безпечного суспільства.

Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій. Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій свідчить, що проблема незаконного посіву або вирощування наркотиковмісних рослин досліджувалась багатьма вченими. Серед них: А.М. Бабенко, І.О. Бандурка, О.М. Бандурка, А.Б. Блага, В.С. Батиргарєєва, І.Г. Богатирьов, Є.О. Гладкова, В.В. Голіна, О.Г. Кальман, А.П. Закалюк, О.М. Джужа, О.Г. Колб, О.В. Мазуренко, Д.А. Морозов, Н.А. Орловська, В.Я. Тацій, С.М. Тригуб, О.С. Шеремет, О.О. Юхно, Н.М. Ярмиш та багато інших. Проте, на жаль, практичні та теоретичні аспекти незаконного посіву або вирощування наркотиковмісних рослин в умовах воєнного стану залишаються недостатньо вивченими.

Основний текст. Загальносоціальне запобігання незаконному посіву або вирощуванню маку чи конопель в Україні – це комплексна система заходів, спрямованих на попередження та усунення причин і умов, що сприяють незаконній культивуванню рослин, які містять наркотичні речовини. Ці заходи включають освітні та просвітницькі програми, спрямовані на підвищення рівня обізнаності населення про шкідливі наслідки незаконного вирощування наркотиковмісних рослин; створення соціально-економічних умов, які знижують привабливість участі в незаконній діяльності; розвиток законодавчої бази та правозастосовної практики для ефективної протидії таким правопорушенням; а також стимулювання міжвідомчої та міжнародної співпраці у протидії незаконному обігу наркотичних речовин [1, с. 389].

Заходами загальносоціального запобігання незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин в Україні є: соціально-політичні, економічні, правові, організаційно-управлінські, медичні, духовно-психологічні, культурно-виховні, інформаційні, технічні тощо. Такі загальносоціальні заходи носять всеохоплюючий характер, визначаючи напрямки та методику протидії кримінальним правопорушенням, у тому числі й у сфері незаконного посіву або вирощування маку чи конопель в Україні. Усі ці заходи в комплексі сприяють зниженню рівня незаконного посіву та вирощування наркотиковмісних рослин, підвищенню рівня безпеки та якості життя населення, а також зміцненню правопорядку в державі [2, с. 27-28; 3, с. 182-183].

Соціально-політичні заходи запобігання незаконному посіву або вирощуванню маку чи конопель в Україні спрямовані на створення сприятливого соціального середовища та політичних умов, що знижують ймовірність вчинення таких правопорушень. Ключовим аспектом є реформа системи правосуддя, включно із забезпеченням незалежності судової системи та справедливого правосуддя, що підвищує довіру громадян і зменшує мотивацію до вчинення кримінальних правопорушень, зокрема передбачених ст. 310 КК України [1, с. 389]. Інший важливий напрямок – соціальна рівність та інклюзія. Запобігання дискримінації за ознаками раси, статі, віросповідання, сексуальної орієнтації тощо сприяє соціальній згуртованості та зменшує соціальну напругу. Важливо розробляти та впроваджувати політики, що сприяють включенню вразливих груп населення до суспільного життя, забезпечувати рівні можливості в доступі до освіти, працевлаштування та соціальних послуг. Освіта громадян, включно з впровадженням освітніх програм для підвищення обізнаності про законодавство, права та обов'язки, а також проведення інформаційних кампаній щодо запобігання незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин, формують правову культуру в суспільстві [4, с. 169-170; 5, с. 148-149]. Політична стабільність та розвиток демократичних процесів також

є важливими складовими соціально-політичного запобігання. Забезпечення політичної стабільності знижує ризики соціальної напруги та конфліктів, а підтримка демократичних інститутів, прозорість та підзвітність влади, залучення громадян до прийняття рішень сприяють зниженню рівня злочинності [6, с. 465].

Таким чином, комплексний підхід, що включає соціально-політичні заходи, дозволяє створити сприятливі умови для зниження рівня незаконного посіву або вирощування наркотиковмісних рослин та підвищення якості життя громадян.

Правові заходи загальносоціального запобігання незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин в Україні включають комплекс нормативно-правових, організаційно-управлінських, судових і просвітницьких дій. Ці заходи спрямовані на створення та підтримання правових умов, які перешкоджають незаконній діяльності, пов'язаній з вирощуванням наркотиковмісних рослин. До ключових аспектів таких заходів належать удосконалення законодавчої бази, прийняття та оновлення законів і підзаконних актів, а також внесення змін до кримінального та адміністративного кодексів для посилення відповідальності. Важливою частиною є дотримання міжнародних угод, зокрема Єдиної конвенції про наркотичні засоби ООН. Також розробляються спеціальні програми на законодавчому рівні для запобігання незаконному посіву маку чи конопель. Посилення контролю включає введення жорсткіших правил контролю за вирощуванням рослин, які можуть використовуватися для виробництва наркотиків. Забезпечується ефективна робота правоохоронних органів у виявленні та запобіганні незаконній діяльності, а також невідворотність покарання за порушення законодавства. Ліцензування передбачає обов'язкове ліцензування для законного вирощування маку та конопель, організацію перевірок і моніторингу. Стимулювання добровільної відмови від вчинення кримінальних правопорушень, передбачених ст. 310 КК України, та юридичне регулювання діяльності суб'єктів запобігання кримінальним правопорушенням є важливими складо-

вими. Проводиться просвітницька робота серед населення щодо наслідків незаконного посіву та вирощування наркотиковмісних рослин, а також виховання правосвідомості та профілактичної активності громадян. Міжнародне співробітництво включає укладання угод з іншими країнами для протидії незаконному обігу наркотиків рослинного походження [6, с. 463; 2, с. 28].

Отже, правові заходи загальносоціального запобігання незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин в Україні забезпечують правову основу та створюють умови для ефективної боротьби з незаконним вирощуванням наркотиковмісних рослин в Україні, підвищуючи рівень безпеки та правопорядку.

Запобігання незаконному посіву або вирощуванню маку чи конопель через економічні заходи є важливим напрямком державної політики, що сприяє стабілізації соціально-економічної ситуації та забезпеченню добробуту громадян. Основні економічні заходи включають створення робочих місць та розвиток інфраструктури, підтримку малого та середнього бізнесу, підвищення рівня освіти та професійної підготовки, реалізацію соціальних програм та підтримки, боротьбу з корупцією та тіньовою економікою, розвиток сільських територій та інновації. Створення робочих місць передбачає впровадження програм з працевлаштування та інвестування в інфраструктуру, що забезпечує розвиток регіонів і знижує безробіття. Підтримка малого та середнього бізнесу включає фінансову допомогу у вигляді пільгових кредитів та грантів, а також спрощення процедур реєстрації та ліцензування. Підвищення рівня освіти та професійної підготовки забезпечується через організацію курсів перекваліфікації та інвестиції в освітні програми, що сприяє зниженню безробіття. Соціальні програми спрямовані на підвищення рівня соціальних виплат та допомог для малозабезпечених верств населення, а також на інтеграцію в суспільство осіб, які повертаються з місць позбавлення волі. Боротьба з корупцією включає впровадження систем електронного урядування, посилення антикорупційних заходів та забезпечення

прозорості державних закупівель. Розвиток сільських територій передбачає підтримку фермерських господарств, розвиток аграрного сектора та місцевої інфраструктури, що знижує міграцію до міст. Інновації та технологічний розвиток сприяють підтримці стартапів і наукових досліджень, що стимулює технологічний прогрес та створює нові робочі місця [7, с. 153; 2, с. 29-30; 8, с. 181; 9].

Загалом, економічні заходи запобігання незаконному вирощуванню маку та конопель спрямовані на створення вигідних умов для легальної діяльності, що зменшує мотивацію до порушення законодавства та сприяє розвитку сільського господарства та економіки в цілому.

Організаційно-управлінські заходи запобігання незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин спрямовані на покращення роботи державних установ, правоохоронних органів та громадських організацій, а також на підвищення ефективності управління процесами, що сприяють зниженню рівня злочинності та правопорушень за ст. 310 КК України. Одним з ключових напрямів є реформування правоохоронних органів, що включає оптимізацію їх структури та функцій, вдосконалення системи підготовки та підвищення кваліфікації співробітників. Важливо впровадити механізми громадського контролю за діяльністю поліції та забезпечити регулярне звітування перед громадськістю, що підвищить прозорість та підзвітність. Підвищення кваліфікації працівників правоохоронних органів, суддів та соціальних працівників через регулярні тренінги та семінари є важливою складовою цього процесу [10, с. 576].

Іншим важливим аспектом є координація дій між різними відомствами. Створення міжвідомчих координаційних рад, що об'єднують представників державних органів та громадських організацій, сприяє ефективному обміну інформацією та якісній взаємодії. Встановлення системи обміну інформацією між правоохоронними органами, судовою системою та іншими державними інституціями забезпечує злагодженість їхніх дій. Необхідно також забезпечити регулярний моніторинг та

оцінку ефективності запроваджених заходів для своєчасного внесення коректив та підвищення результативності. Підготовка та оприлюднення звітів про результати роботи з запобігання незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин сприяє підвищенню прозорості та підзвітності [2, с. 30].

Запровадження організаційно-управлінських заходів у комплексі з іншими напрямками дозволяє створити ефективну систему запобігання незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин в Україні, забезпечити безпеку громадян та підвищити рівень довіри до державних інституцій.

Медичні заходи запобігання незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин спрямовані на зниження попиту на наркотики та надання допомоги залежним від них особам. Вони включають створення центрів лікування наркотичної залежності, де пацієнти можуть отримати комплексну медичну, психологічну та соціальну допомогу, а також розробку та впровадження реабілітаційних програм для осіб, що завершили курс лікування, з метою їхньої соціальної адаптації та запобігання рецидивам. Підтримка здорового способу життя включає розвиток спортивних, культурних та освітніх заходів, що сприяють здоровому способу життя та відволікають молодь від вживання наркотиків. Важливим аспектом є надання психологічної підтримки та консультацій для молоді та дорослих у групі ризику або тих, хто вже має проблеми з залежністю. Професійна підготовка медичних працівників передбачає організацію спеціальних курсів та семінарів для підвищення їхньої кваліфікації у сфері діагностики, лікування та реабілітації залежних від наркотиків, а також запозичення та впровадження передового міжнародного досвіду у цій сфері. Моніторинг та дослідження включають проведення регулярних епідеміологічних досліджень для виявлення тенденцій та масштабів вживання наркотиків серед населення, що дозволяє своєчасно вживати необхідні заходи. Важливим є також встановлення системи моніторингу стану здоров'я осіб, залежних від наркотиків, що дозволяє

контролювати ефективність лікування та реабілітаційних програм [11, с. 188; 12, с. 336].

Запровадження медичних заходів у поєднанні з соціально-економічними, правовими, організаційно-управлінськими та іншими заходами створює комплексну систему протидії незаконному посіву та вирощуванню наркотиковмісних рослин, що сприяє зниженню рівня наркоманії та підвищенню рівня здоров'я населення.

Культурно-виховні заходи запобігання незаконному посіву або вирощуванню маку чи конопель є важливим інструментом формування свідомого та відповідального суспільства. Вони спрямовані на розвиток культури та освіти громадян, підвищення обізнаності про негативні наслідки незаконної діяльності, а також виховання моральних та етичних цінностей. До таких заходів належать включення в навчальні плани шкіл та університетів предметів, що розкривають теми правосвідомості, громадянської відповідальності та шкідливих наслідків вживання наркотиків, а також проведення інтерактивних лекцій та семінарів за участю фахівців. Важливим є організація гуртків, тренінгів, семінарів та літніх таборів, де молодь може отримати знання та навички для здорового та активного життя. Проведення культурних фестивалів, конкурсів, виставок та інших заходів, що популяризують здоровий спосіб життя та позитивні приклади поведінки, також відіграє важливу роль. Театральні вистави та покази фільмів, що висвітлюють проблеми наркоманії та пропагують здоровий спосіб життя, допомагають підвищити обізнаність населення. Надання грантів та стипендій для підтримки творчої молоді, яка займається просвітницькою діяльністю або створює культурні проекти, спрямовані на профілактику наркоманії, є ще одним важливим заходом. Залучення успішних людей з різних сфер життя для наставництва та проведення зустрічей з молоддю, де вони діляться своїм досвідом та мотивацією до успіху без наркотиків, також сприяє формуванню відповідального суспільства [13, с.131-132; 11, с. 185].

Впровадження культурно-виховних заходів у комплексі з іншими стратегі-

ями запобігання незаконному посіву або вирощуванню маку чи конопель створює міцний фундамент для формування здорового та відповідального суспільства. Це допомагає не лише знизити рівень незаконного вирощування маку та конопель, але й сприяє розвитку духовних та моральних цінностей, підвищує рівень обізнаності населення та підтримує здоровий спосіб життя.

Інформаційні заходи запобігання незаконному посіву або вирощуванню маку чи конопель відіграють важливу роль у формуванні суспільної свідомості та підвищенні обізнаності громадян про негативні наслідки цієї діяльності. Вони включають різноманітні інструменти для поширення інформації та залучення населення до активної участі у протидії незаконному вирощуванню наркотиковмісних рослин. Основні заходи включають розміщення соціальної реклами на телебаченні, радіо, у пресі, на білбордах, у громадському транспорті та на інтернет-платформах, яка інформує про небезпеку та наслідки незаконного вирощування маку та конопель. Створення та поширення відеороликів і аудіокліпів, що демонструють шкідливі наслідки наркоманії та незаконного вирощування наркотиковмісних рослин, також є важливим аспектом. Проведення лекцій та семінарів у школах, університетах та громадських організаціях, де фахівці пояснюють правові, медичні та соціальні аспекти проблеми, сприяє підвищенню обізнаності молоді. Співпраця з телевізійними та радіостанціями для трансляції програм та ток-шоу, присвячених проблемам незаконного вирощування наркотиковмісних рослин та наркоманії, допомагає залучити широку аудиторію. Організація прес-конференцій та брифінгів за участю представників правоохоронних органів, медиків та громадських діячів дозволяє висвітлювати актуальні питання та успішні приклади протидії цій проблемі [14, с. 103; 15, с. 160].

Комплексний підхід, що поєднує ці заходи, сприяє підвищенню обізнаності населення, формуванню свідомого ставлення до проблеми, зміцненню моральних та етичних цінностей, та підтримці здорового способу життя. Це в цілому сприяє

зменшенню незаконного вирощування наркотиковмісних рослин.

Технічні заходи запобігання незаконному посіву або вирощуванню маку чи конопель спрямовані на використання сучасних технологій та інноваційних рішень для виявлення та попередження такої діяльності. Ці заходи включають різноманітні методи моніторингу, контролю та аналізу, що дозволяють ефективно протидіяти вирощуванню наркотиковмісних рослин. Одним із ключових технічних заходів є авіаційний та супутниковий моніторинг. Використання супутникових знімків дозволяє виявляти поля, де можуть незаконно вирощуватися мак або коноплі. Сучасні супутники надають високоякісні зображення, що дозволяють ідентифікувати специфічні рослини. Дрони можуть бути використані для моніторингу важкодоступних територій та регулярного патрулювання сільськогосподарських угідь. Вони оснащуються камерами високої роздільної здатності та інфрачервоними сенсорами для виявлення аномалій у рослинності. Також важливим є використання систем відеоспостереження. Встановлення камер на ключових ділянках, включаючи підозрілі сільськогосподарські угіддя, дозволяє моніторити та документувати незаконну діяльність. Вдосконалення інформаційних систем для правоохоронних органів, що включають бази даних та аналітику, створює можливості для прогнозування та виявлення тенденцій. Системи оперативного реагування дозволяють правоохоронцям швидко отримувати інформацію та координувати дії з виявлення та ліквідації незаконних посівів [16, с. 58; 2, с. 32].

Запровадження технічних заходів у поєднанні з іншими стратегіями значно підвищує ефективність протидії незаконному вирощуванню наркотиковмісних рослин. Це дозволяє своєчасно виявляти та реагувати на правопорушення, забезпечуючи захист суспільства від негативних наслідків наркоманії та незаконної діяльності.

Висновки. Запобігання незаконному вирощуванню рослин, що містять наркотичні речовини, в Україні є комплексним процесом, який реалізується через діяль-

ність державних органів, суспільства та громадян. Основна роль у цьому належить загальносоціальним заходам, які включають соціально-політичні, економічні, правові, організаційно-управлінські, медичні, духовно-психологічні, культурно-виховні, інформаційні та технічні аспекти. Ці заходи спрямовані на створення системи, яка мінімізує ймовірність незаконного вирощування маку чи конопель. Це досягається через формування ефективної політики та законодавства, створення економічних умов, що знижують привабливість незаконної діяльності, підвищення рівня правової свідомості, забезпечення правопорядку, ефективну міжвідомчу співпрацю, медичні та психологічні програми, спрямовані на профілактику та лікування наркозалежності, формування негативного ставлення до наркотиків, підвищення обізнаності населення про наслідки незаконного обігу наркотиків та використання сучасних технологій для виявлення та контролю незаконної діяльності. Комплексний підхід сприятиме створенню безпечного та здорового суспільства з мінімальним ризиком поширення наркотиків.

Список використаної літератури:

1. Соловей В.В. Загальносоціальні заходи запобігання розвитку організованих груп та злочинних організацій у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*, Випуск 7. 2023. С. 388-391.
2. Медицький І.Б. Запобігання злочинності: навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2008. 231 с.
3. Доброрез І.О. Кримінологічна характеристика і запобігання наркозлочинності в Україні. С. 180-190.
4. Мазуренко О.В. Запобігання незаконному збуту наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів у Причорноморському регіоні материкової України: дис. ... доктора філософії: 081. Одеса: ОДУВС, 2023. 277 с.
5. Дорохін Д.В. Кримінологічна характеристика та запобігання релігійному екстремізму: дис. ... канд. юрид. наук (доктора філософії) за спец.12.00.08 / ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом». Київ, 2019. 276 с.

6. Чекан Н.В. Загальносоціальні заходи запобігання насильницьким злочинам, що вчиняються маргінальними групами. *Юридичний науковий електронний журнал*. Випуск 8. 2022. С. 461-465.
7. Кримінологія: підручник / А.М. Бабенко, О.Ю. Бусол, О.М. Костенко та ін.; за заг. ред. Ю.В. Нікітана, С.Ф. Денисова, Є.Л. Стрельцова. Харків: Право, 2018. 416 с.
8. Семенюк О.Г. Загальносоціальне запобігання проявам тероризму. *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави*. Харків, 2018. С. 181-183.
9. Global Tendencies of Employment in 2013: Recovery after the Second Decrease in the Number of Working Places. *International Labor Organization*. URL: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/-publ/documents/publication/wcms_202326.pdf (дата звернення: 02.07.2024).
10. Кримінологічні засади запобігання злочинам в установах виконання покарань України (пенітенціарна кримінологія): посібник / за ред. О.М. Джужі. Київ: НАВС, 2013. 620 с.
11. Чайка І.М. Кримінологічна характеристика та запобігання шахрайству в Україні: дис. ... доктора філософії 081 Право. Донецький державний університет внутрішніх справ. Кропивницький, 2023. 296.
12. Тернавська А.А. Основні кримінально-правові заходи запобігання суїциду серед засуджених у виправних колоніях. *Юридичний бюлетень*. Випуск 8. 2018. С. 330-337.
13. Шуміло О.О. Кримінологічна характеристика та запобігання жорсткому поведженню з тваринами: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2016. 206 с.
14. Тарасенко Ю.М. Заходи запобігання злочинам, що вчиняються внутрішньо переміщеними особами в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. Том 29 (68). № 5. 2018. С. 102-107.
15. Стукаліна О.В. Кримінологічна характеристика та запобігання терористичним актам у великих містах України: дис. ... доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право». Одеський державний університет внутрішніх справ, Одеса, 2023. 286 с.
16. Криміналістика: підручник: у 2 т. Т. 1. / В. Ю. Шепітько, В. А. Журавель, В. О. Коновалова та ін.; за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. 456 с.
17. Бабенко А. М., Конопельський В. Я., Чекмарьова І. М. Кримінологічна характеристика та запобігання злочинності у прикордонних регіонах Причорномор'я материкової України: монографія. Харків: Право, 2019. 264 с.
18. Бабенко А. М. Запобігання злочинності в регіонах України: концептуально-методологічний та праксеологічний вимір: монографія. Одеса: ОДУВС, 2014. 416 с.
19. Бабенко А. М. Сучасний стан та тенденції наркозлочинності, вбивств та самогубств у містах і сільських районах України: кримінологічний вимір та запобігання/ *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*: науковий журнал. 2018. Спеціальний випуск №1 (91) «Протидія наркозлочинності в Україні та у світі: проблеми та шляхи їх вирішення». Д.: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2018. С. 16–26.
20. Бабенко А.М. Тактико-психологічні, кримінально-процесуальні, адміністративно-правові та оперативно-розшукові заходи профілактики і запобігання кримінальним правопорушенням. *Південноукраїнський правничий часопис* № 1. 2021 С. 14-22.
21. Корнієнко М. В. Організаційно-тактичні засади проведення контрольної поставки наркотичних засобів і психотропних речовин. *Науковий вісник УжНУ. Серія «Право»*. 2021. № 67. С.278-283.
22. Корнієнко М. В., Головін Д. В. Контроль за вчиненням злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів: організаційно-правові аспекти : монографія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. 188 с.
23. Бабенко А.М., Палій М.В., Чекмарьова І.М. Взаємодія поліції, прокуратури та державної прикордонної служби України у протидії організованам кримінальним правопорушенням, пов'язаним із контрабандою, незаконним обігом зброї та наркотиків, тероризмом і протиправним перетином державного кордону України. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. №1. 2023. С.436-440.
24. Бабенко А.М. Адміністративно-правові та кримінологічні заходи у роботі поліції із запобігання незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів. *Вчені записки Таврійського національного університету імені Вернадського. Серія: юридичні науки*. Том 34 (73) №3 2023. С.200-204.

Kaliuzhnyi O. M. General social prevention of illegal sowing or growing of plants of narcotic origin in Ukraine

The article examines the peculiarities of general social prevention of illegal sowing or cultivation of plants of narcotic origin in Ukraine. It was found that the modern social, economic and political challenges facing Ukraine require the implementation of coordinated measures of a general social nature aimed at preventing this negative phenomenon. It was determined that the general social prevention of illegal sowing or growing of poppy or hemp in Ukraine is a complex system of measures aimed at preventing and eliminating the causes and conditions that contribute to the illegal cultivation of plants that contain narcotic substances. It has been established that the measures of general social prevention of illegal planting or cultivation of narcotic plants in Ukraine are: socio-political, economic, legal, organizational-management, medical, spiritual-psychological, cultural-educational, informational, technical, etc. It is claimed that such general social measures are comprehensive in nature, defining directions and methods of combating criminal offenses in the field of illegal sowing or cultivation of poppy or hemp in Ukraine. It was concluded that social measures to prevent the illegal planting or cultivation of poppy or hemp are achieved through the formation of effective policies and legislation, the creation of economic conditions that reduce the attractiveness of illegal activities, raising the level of legal awareness, ensuring law and order, effective interagency cooperation, medical and psychological programs aimed at on the prevention and treatment of drug addiction, the formation of a negative attitude towards drugs, raising public awareness of the consequences of illegal drug trafficking and the use of modern technologies to detect and control illegal activities. It is emphasized that all these measures in a complex contribute to reducing the level of illegal sowing and cultivation of drug-containing plants, increasing the level of safety and quality of life of the population, as well as strengthening law and order in the state.

Key words: *illegal sowing, illegal cultivation, poppy, hemp, narcotic plants, narcotics, illegal cultivation, prevention, general social events.*